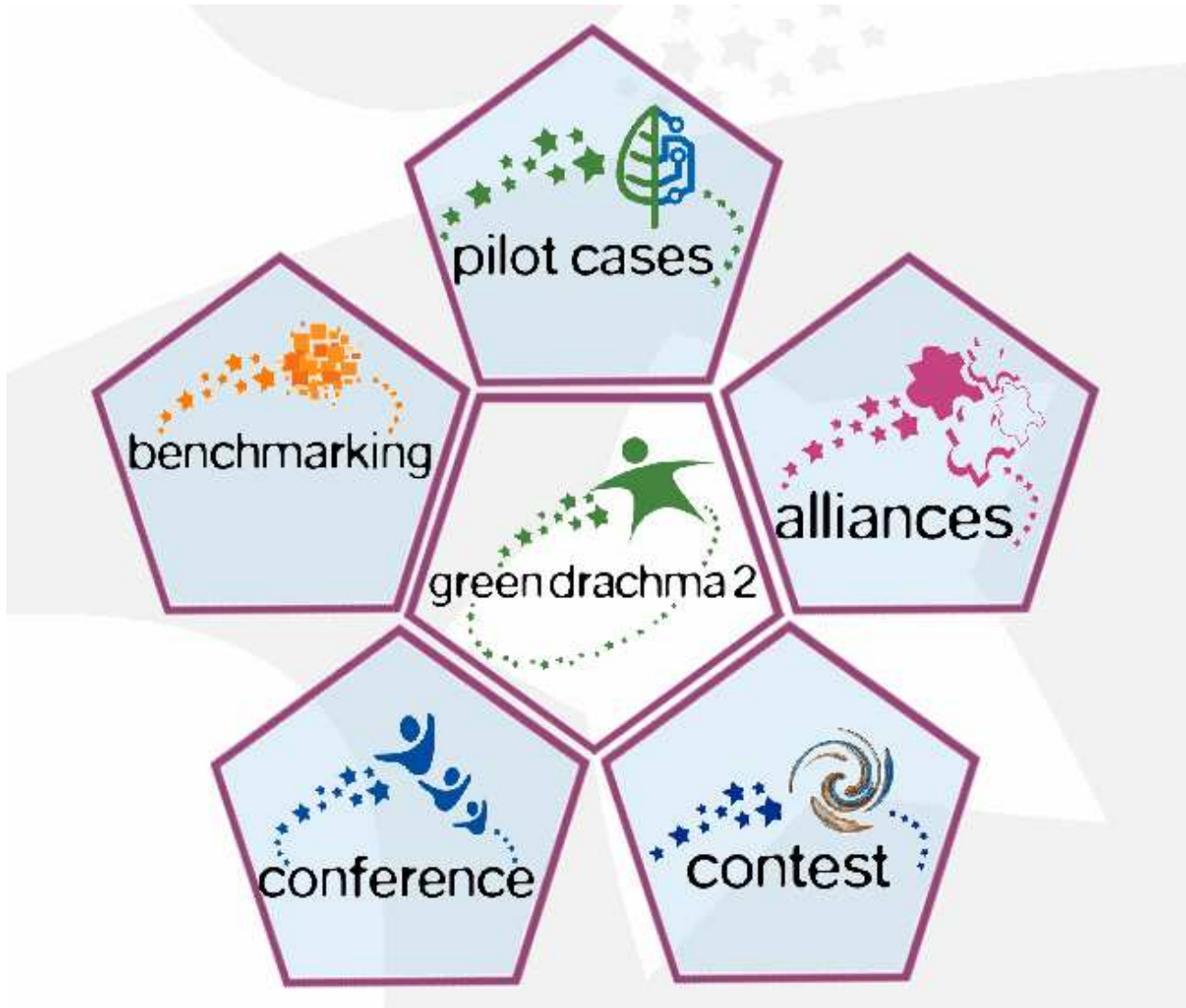

ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ: ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

www.greendrachma.gr

GREEN DRACHMA II - LIFE04 ENV/GR/000145

Αναφορά Layman

LIFE04 ENV/GR/000145

"ΠΡΑΣΙΝΗ ΔΡΑΧΜΗ ΙΙ"

"Πρόωθηση της Βιώσιμης Ανάπτυξης στο Νομό Χαλκιδικής μέσω Συντονισμένων Πιλοτικών Δράσεων για την Εφαρμογή Εργαλείων της Ολοκληρωμένης Πολιτικής Προϊόντων"

www.greendrachma.gr

Δικαιούχος: Αναπτυξιακή Εταιρεία Χαλκιδικής Α.Ε. (ΑΝ.ΕΤ.ΧΑ.Α.Ε.)
Αλ. Παπαδιαμάντη 20, 63100Πολύγυρος, Τηλ 23710 24407, Fax 23710 24314, email: info@anetxa.gr

Άτομο Επικοινωνίας: Μακρή Ζαχαρούλα

Διάρκεια Έργου: Από 01/10/2004έως 31/12/2006 (27 μήνες)

Τόπος Έργου: Χαλκιδική

Προϋπολογισμός: 1.324.500€

Κοινοτική Χρηματοδότηση:662.250€

Εταίροι:

1. Αναπτυξιακή Εταιρεία Χαλκιδικής Α.Ε., Συντονιστής	Url : www.anetxa.gr Email: zmakri@anetxa.gr
2. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χαλκιδικής	Url : www.halkidiki.gov.gr Email: nomarhis@halkidiki.gov.gr
3. Q-PLAN S.A., Επιστημονικός Υπεύθυνος	Url : www.qplan.gr Email: papageorgiou@qplan.gr
4. DRAXIS-ΚΟΣΜΙΔΗΣ-ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ Ο.Ε.	Url : www.draxis.gr Email: info@draxis.gr
5. ΕΝΩΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	Url : www.halkidiki-hotels.gr Email: Halkidikiassoc@the.forthnet.gr
6. ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	Url : www.epichal.gov.gr Email: Epi-hal@otenet.gr
7. ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	-
8. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Ε.	Url : www.anher.gr Email: info@anher.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

“Το έργο “**ΠΡΑΣΙΝΗ ΔΡΑΧΜΗ ΙΙ**” ήταν μία συντονισμένη πρωτοβουλία , η οποία υλοποιήθηκε από 8 οργανισμούς: τοπικούς φορείς, τοπικές αρχές, ιδιωτικές εταιρείες και τοπικούς συλλογικούς φορείς, υπό το πρόγραμμα “LIFE ENVIRONMENT”. Το έργο ξεκίνησε το Οκτώβριο 2004 και ολοκληρώθηκε σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα το Δεκέμβριο 2006.

Ο **σκοπός** του έργου “**ΠΡΑΣΙΝΗ ΔΡΑΧΜΗ ΙΙ**” (www.greendrachma.gr) ήταν η δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων στην περιοχή της Χαλκιδικής για τη μετάβαση από το μοντέλο του μαζικού στο μοντέλο του βιώσιμου τουρισμού. Για να επιτευχθεί αυτό το έργο ανέπτυξε μία ποικιλία δράσεων, οι οποίες επέφεραν αξιόλογα οφέλη στις επιχειρήσεις/οργανισμούς «στόχους» αλλά και στην περιοχή γενικότερα.

Οι βασικές ομάδες-στόχοι του έργου ήταν:

- **Τουριστικά καταλύματα (ξενοδοχεία)**
- **Παραγωγοί**
- **Βιομηχανίες τροφίμων**
- **Περιβαλλοντικά φιλικοί Προμηθευτές (των προαναφερθέντων επιχειρήσεων)**
- **Τοπικές αρχές**

Για να επιτύχει τους στόχους του το έργο “ΠΡΑΣΙΝΗ ΔΡΑΧΜΗ ΙΙ”:

- Κινητοποίησε και “σύνδεσε” επιχειρήσεις τουρισμού με τοπικούς παραγωγούς και βιομηχανίες τροφίμων.
- Προώθησε την εφαρμογή των 3 εργαλείων της Ολοκληρωμένης Πολιτικής Προϊόντων (ΟΠΠ) από ιδιωτικούς φορείς , υπό την υποστήριξη των τοπικών αρχών.
- Υλοποίησε δράσεις για να εξασφαλιστεί η ευρεία διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη.

Το έργο περιλάμβανε τις ακόλουθες δραστηριότητες και υπηρεσίες:

1. **Εκπαιδευτικά σεμινάρια σε επιχειρήσεις/οργανισμούς που** προέρχονται από τους τρεις κλάδους (τουριστικά καταλύματα, παραγωγοί, βιομηχανίες τροφίμων) για τα ακόλουθα εργαλεία ΟΠΠ:
 - **Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα** για τουριστικά καταλύματα.
 - **ISO 14001/EMAS** σε βιομηχανίες τροφίμων.
 - **Eurepgar**, σε αγροτική παραγωγή.
2. **Πιλοτική εφαρμογή (www.greendrachma.gr/pilot)** των προαναφερθέντων εργαλείων ΟΠΠ σε 12 οργανισμούς των τριών κλάδων οι οποίοι συμμετείχαν εθελοντικά.
3. Ανάπτυξη και εφαρμογή της πρωτοβουλίας «**Περιβαλλοντική Συγκριτική Αξιολόγηση (Benchmarking)**».
4. Συντονισμένες Δράσεις υπό τον τίτλο «**Συμμαχίες**» (www.greendrachma.gr/alliance). Το σχήμα αυτό αποτελούνταν από 3 δράσεις, οι οποίες ενίσχυσαν τη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων των τριών κλάδων-στόχων και της τοπικής αυτοδιοίκησης, στο πλαίσιο της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Οι δράσεις αυτές περιλάμβαναν:
 - «**Προμήθειες**» (www.greenprocurement.gr): Αξιολόγηση και προβολή εγκεκριμένων «Φιλικών Προμηθευτών» των επιχειρήσεων που προέρχονται από τους τρεις κλάδους που προαναφέρθηκαν.
 - **Εκπόνηση Σχεδίου Δράσης** για τη διαχείριση και αξιοποίηση των οργανικών αποβλήτων που παράγονται από τις επιχειρήσεις των τριών κλάδων στη Χαλκιδική (www.greendrachma.gr/organicwaste.htm).
 - **Προώθηση τοπικών προϊόντων** όπως η ελιά, το ελαιόλαδο, η φέτα, το κρασί κλπ., μέσω συγκεκριμένων δράσεων και εκδηλώσεων (www.localproducts.gr).
5. **Οργάνωση Διαγωνισμού Περιβαλλοντικών Επιδόσεων (Green Contest)** (www.greendrachma.gr/contest). Ο διαγωνισμός βράβευσε επιχειρήσεις των τριών κλάδων, οι οποίες επέδειξαν σημαντική περιβαλλοντική επίδοση.
6. **Διοργάνωση Διεθνούς Συνεδρίου (www.greenconference.gr)** στο Ηράκλειο της Κρήτης.
7. **Δημοσιότητα/Διάχυση:** ημερίδες/σεμινάρια, συμμετοχή σε εκθέσεις και συνέδρια κτλ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Το έργο «πράσινη δραχμή II» εξέτασε το πρόβλημα της χαμηλής περιβαλλοντικής επίδοσης στις περιοχές μαζικού τουρισμού μέσω της προοπτικής της αειφορικής ανάπτυξης και της συνεργασίας μεταξύ των τοπικών φορέων.

Η απότομη ανάπτυξη του τουρισμού της δεκαετίας του '80 έχει προκαλέσει τεράστια πίεση στα ελληνικά παραθαλάσσια θέρετρα, όσον αφορά στην περιβαλλοντική ρύπανση και στην οικολογική ισορροπία. Τόσο το αστικό όσο και το φυσικό περιβάλλον έχει επηρεαστεί πολύ από αυτή την ανάπτυξη του τουρισμού καθώς δεν έχει συνοδευθεί από τον επαρκή προγραμματισμό και επεμβάσεις όπως η δημιουργία υποδομών και η χρήση των περιβαλλοντικών τεχνολογιών, ή τις κατάλληλες οργανωτικές αλλαγές και τις μεταβολές στην ανθρώπινη νοοτροπία και κουλτούρα.

Επιπλέον, ενώ η ανάπτυξη του τουρισμού έχει συγκεντρωθεί στις στενές παράκτιες ζώνες, η ενδοχώρα έχει εισπράξει μόνο δευτερεύοντα οικονομικά οφέλη και συνεχίζει να στηρίζεται κυρίως στις παραδοσιακές οικονομικές δραστηριότητες όπως η γεωργία και η κτηνοτροφική παραγωγή.

Αυτήν την περίοδο, οι γενικές περιβαλλοντικές συνθήκες στα ελληνικά τουριστικά θέρετρα και στις ευρύτερες περιοχές τους όπως στην περιοχή της Χαλκιδικής επιβάλλουν συνεχή δράση ώστε να προωθηθεί η βιώσιμη ανάπτυξη σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Απαιτείται μια διατομεακή και κοινή προσπάθεια για να δημιουργηθούν τα θεμέλια για την υιοθέτηση και ανάπτυξη των πρακτικών βιώσιμης ανάπτυξης από τις επιχειρήσεις, τις τοπικές αρχές και άλλους φορείς που δραστηριοποιούνται στις προαναφερθείσες περιοχές.

Η ενεργός συμμετοχή των βασικών φορέων της τοπικής οικονομίας είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου να διασφαλίσει μια μακράς διάρκειας επίδραση. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος είναι αναγκαίες οι πιλοτικές πρωτοβουλίες για να διαδώσουν και να προωθήσουν τις ορθές περιβαλλοντικά πρακτικές και να παρουσιάσουν σαφώς τα οφέλη σε όλους τους εμπλεκόμενους.

Αυτές οι εκτιμήσεις ισχύουν όχι μόνο για την περιοχή της Χαλκιδικής, αλλά και για άλλες παρόμοιες περιοχές στην Ελλάδα και γενικά στη νότια Ευρώπη και τη Μεσόγειο.

ΤΟ ΕΡΓΟ

ΤΙΤΛΟΣ:

«**Πράσινη Δραχμή II**»: Προώθηση της Βιώσιμης Ανάπτυξης στη Χαλκιδική μέσω συντονισμένων Πιλοτικών Δράσεων για την εφαρμογή εργαλείων της Ολοκληρωμένης Πολιτικής Προϊόντων (ΟΠΠ).

ΣΤΟΧΟΣ:

Σκοπός του έργου ήταν η δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για τη μετάβαση από το μοντέλο του μαζικού στο μοντέλο του βιώσιμου τουρισμού στην περιοχή της Χαλκιδικής, Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό υλοποιήθηκαν διάφορες δράσεις, οι οποίες επέφεραν αξιόλογα οφέλη σε μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων της περιοχής και της Ελλάδας γενικότερα.

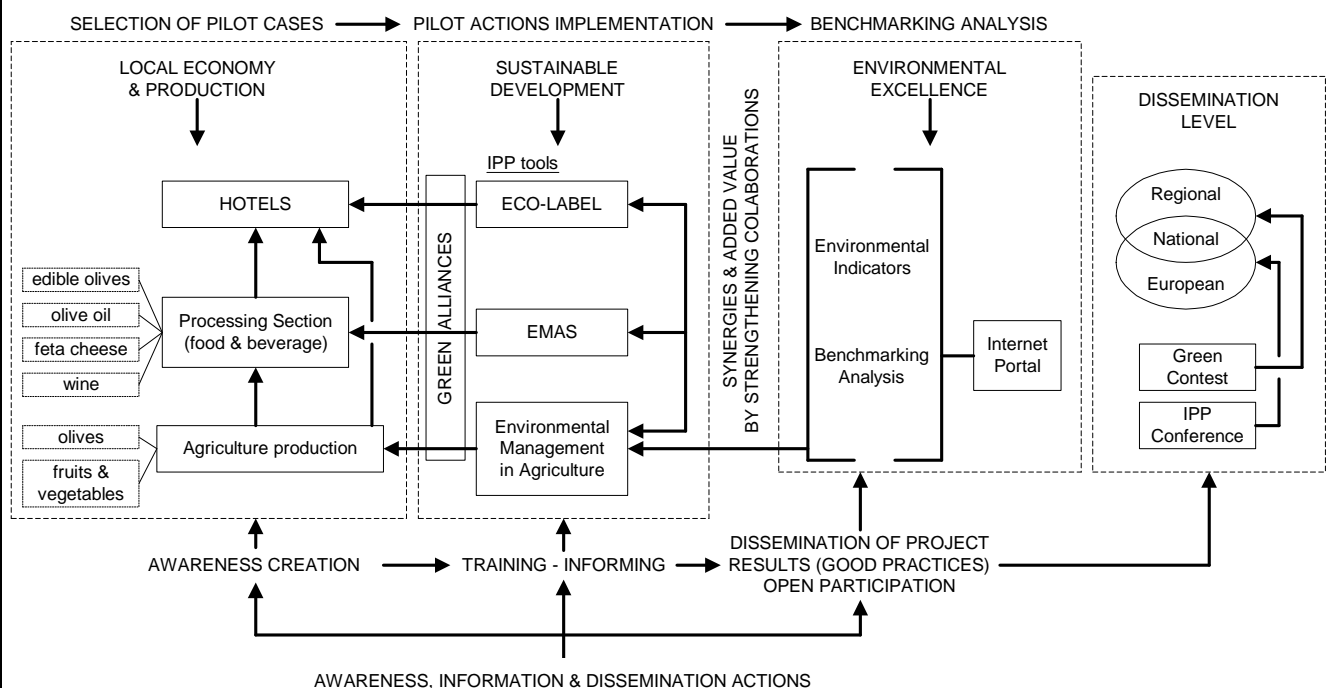
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ & ΠΛΑΙΣΙΟ:

Το βασικό πλαίσιο του Green Drachma II (GDII) μπορεί να εκφραστεί με το σλόγκαν: « Χαλκιδική: Συνεργασία για Βιώσιμη Ανάπτυξη». Γενικότερα, το έργο ανέπτυξε και εφάρμοσε μία ποικιλία από δράσεις/δραστηριότητες για να υποστηρίξει τη βελτιωμένη περιβαλλοντική διαχείριση και τη βιώσιμη ανάπτυξη τόσο σε επίπεδο επιχειρήσεων όσο και σε επίπεδο συνεργασίας. Το κέντρο βαρύτητας είναι ο τουρισμός.

Αυτές οι ενέργειες/δράσεις σκόπευαν στα εξής:

- Δημιουργία και ενίσχυση της πληροφορίας σε καλές Περιβαλλοντικές Πρακτικές, Συστήματα Διαχείρισης, Εργαλεία και Σήματα.
- Ενθάρρυνση και υποκίνηση της (πιλοτικής) υιοθέτησής τους από επιχειρήσεις/οργανισμούς.

"GREEN DRACHMA II: Promoting Sustainable Development in the Region of Halkidiki through Concerted Pilot Actions on Integrated Product Policy Tools"

ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ:

1. **Εκπαιδευτικά σεμινάρια** για τα παρακάτω 3 εργαλεία ΟΠΠ, με σκοπό την ενημέρωση σε θέματα διαχείρισης περιβάλλοντος:
 - Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα σε τουριστικά καταλύματα/ξενοδοχεία,
 - ISO 14001/EMAS σε βιομηχανίες/βιοτεχνίες τροφίμων,
 - Eurergar, Πρωτόκολλο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Καλλιεργειών στην αγροτική παραγωγή.
2. **Πιλοτική εφαρμογή** των παραπάνω 3 εργαλείων ΟΠΠ σε 12 οργανισμούς/επιχειρήσεις στην περιοχή της Χαλκιδικής έτσι ώστε να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη καλών πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης.
3. **Περιβαλλοντική Συγκριτική Αξιολόγηση** για να επιτραπεί σε επιχειρήσεις/οργανισμούς των τριών κλάδων να αξιολογήσουν την περιβαλλοντική τους επίδοση σε σύγκριση με ένα σημείο αναφοράς.
4. **«Συμμαχίες»** για την ενθάρρυνση και την τόνωση συνεργασίας για Βιώσιμη Ανάπτυξη.
 - «Προμήθειες»: Αξιολόγηση και προβολή εγκεκριμένων «Πράσινων Προμηθευτών» των επιχειρήσεων από τους τρεις κλάδους που προαναφέρθηκαν.
 - Εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για τη Διαχείριση και αξιοποίηση οργανικών αποβλήτων που προέρχονται από τους τρεις κλάδους στη Χαλκιδική.
 - Πρώθηση τοπικών προϊόντων (πχ. ελαιόλαδο, ελιές, φέτα, μέλι, κρασί κλπ.) μέσω συγκεκριμένων ενεργειών και εκδηλώσεων.
5. **Διαγωνισμός** Περιβαλλοντικών Επιδόσεων για τη βράβευση εξαιρετικής περιβαλλοντικής επίδοσης.
6. **Διεθνές συνέδριο** για τη διάχυση των αποτελεσμάτων, των καλών πρακτικών και την ανταλλαγή εμπειριών.
7. **Δημοσιότητα-Ενημέρωση-Διάχυση**

ΕΝΕΡΓΕΙΑ 1: Εκπαιδευτικά σεμινάρια για τα εργαλεία ΟΠΠ.

Οργανώθηκαν 3 εκπαιδευτικά σεμινάρια στη Χαλκιδική, ένα για κάθε εργαλείο ΟΠΠ:

- ο **Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα** σε τουριστικά καταλύματα
- ο **ISO 14001/EMAS** σε βιομηχανίες/βιοτεχνίες τροφίμων
- ο **EUREPGAR**, Ολοκληρωμένη Διαχείριση Καλλιεργειών στην Αγροτική παραγωγή.

Κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου στην Κρήτη, υλοποιήθηκαν 2 επιπλέον σεμινάρια.

Για όλα τα σεμινάρια συντάχθηκαν παρουσιάσεις και εκπαιδευτικό υλικό (στα ελληνικά), τα οποία είναι διαθέσιμα σε κάθε ενδιαφερόμενο.

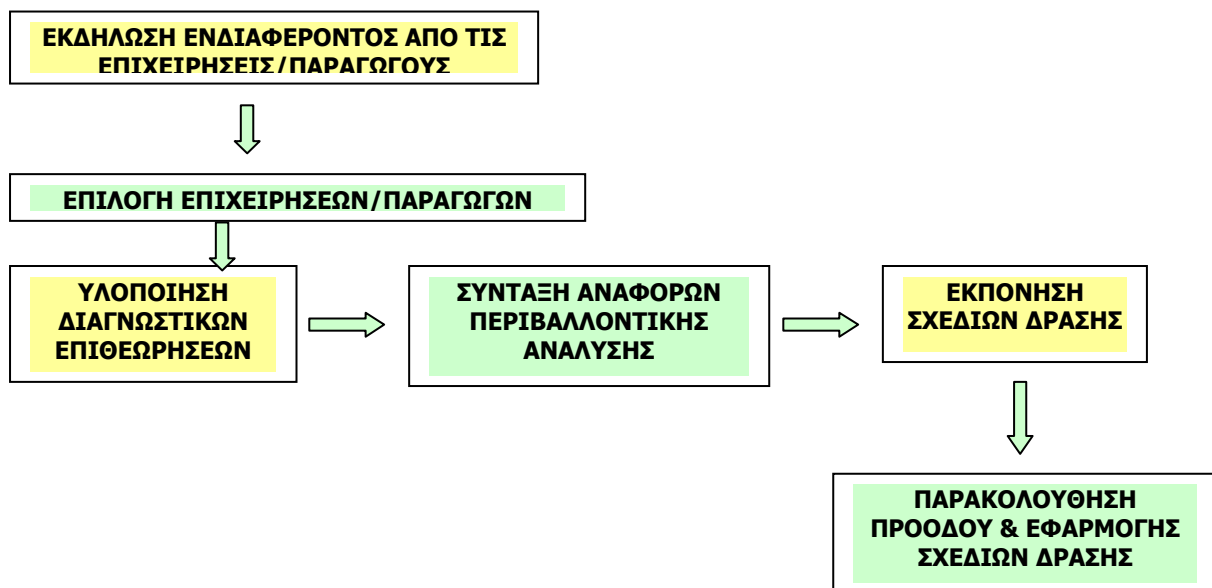

ΕΝΕΡΓΕΙΑ 2: Πιλοτική εφαρμογή των εργαλείων ΟΠΠ

12 οργανισμοί/επιχειρήσεις επιλέχθηκαν και ωφελήθηκαν από τις υπηρεσίες που προσέφερε το GDII υπό τη Δράση της Πιλοτικής εφαρμογής (www.greendrachma.gr/pilot). Για όλους τους οργανισμούς υλοποιήθηκαν οι διαγνωστικές επιθεωρήσεις και συντάχθηκαν οι Αναφορές Περιβαλλοντικής Ανάλυσης καθώς και τα Σχέδια Δράσης.

Οι Αναφορές Περιβαλλοντικής Ανάλυσης περιλάμβαναν τη σύνοψη της συνολικής απόδοσης του οργανισμού σε σχέση με τις απαιτήσεις του αντίστοιχου εργαλείου, ενώ τα Σχέδια Δράσης αποτελούνταν από συγκεκριμένες ενέργειες τις οποίες πρότεινε η ομάδα του έργου στους οργανισμούς, έτσι ώστε να πληρούνται οι απαιτήσεις των εργαλείων ΟΠΠ. Οι 12 συμμετέχοντες ήταν «ελεύθεροι» να υλοποιήσουν ή όχι τις προτεινόμενες ενέργειες και να καθοδηγηθούν ή όχι από την ομάδα του έργου.

Εικόνα: Βήματα πιλοτικής εφαρμογής των εργαλείων ΟΠΠ

Το έργο GDII επικεντρώθηκε στα ακόλουθα 3 εργαλεία ΟΠΠ*:

- **Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα** σε τουριστικά καταλύματα/ξενοδοχεία
- **ISO 14001/EMAS** σε βιομηχανίες/βιοτεχνίες τροφίμων
- **EUREPGAP**, πρωτόκολλο για Ολοκληρωμένη Διαχείριση Καλλιεργειών στην Αγροτική παραγωγή.

***Ολοκληρωμένη Πολιτική Προϊόντων (ΟΠΠ):** Η ολοκληρωμένη Πολιτική Προϊόντων υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση το 1999 και αποβλέπει στη μείωση των αρνητικών προς το περιβάλλον επιπτώσεων των προϊόντων, καθ'όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους (δηλ. από την παραγωγή των α' υλών έως και τη διαχείρισή τους ως απόβλητα).

α) Η πιλοτική εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Σήματος για τα τουριστικά καταλύματα είχε ως στόχο όλα τα τουριστικά καταλύματα της περιοχής της Χαλκιδικής.

Το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα είναι ένα σήμα της Ε.Ε., το οποίο εφαρμόζεται σε εθελοντική βάση και έχει ως σκοπό την επιβράβευση και την προβολή των καταλυμάτων (ξενοδοχείων) που υιοθετούν καλές περιβαλλοντικές πρακτικές και συμβάλουν στη μείωση της ρύπανσης και γενικότερα στην προστασία του περιβάλλοντος.

Που αποβλέπει:

- Στην εξοικονόμηση ενέργειας και νερού
- Στον περιορισμό αποβλήτων / απορριμμάτων
- Στη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
- Στη διαχείριση χημικών ουσιών
- Στην περιβαλλοντική εκπαίδευση και επικοινωνία

Οφέλη για τα Ξενοδοχεία:

- Αποκτούν ένα επιπρόσθετο «εργαλείο marketing», το οποίο μπορεί να συμβάλει καταλυτικά στην προσέγγιση πελατών με υψηλή περιβαλλοντική ευαισθησία (π.χ. πελάτες από την Β. Ευρώπη).
- Εφαρμόζουν ένα ιδιαίτερα αξιόπιστο «εργαλείο μείωσης κόστους» που μπορεί να βοηθήσει σημαντικά στην προσπάθεια για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας τους.
- Αποκτούν χρήσιμες πληροφορίες και γνώσεις και ενσωματώνουν στη λειτουργία τους τις πλέον σύγχρονες αρχές για την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

β) Η πιλοτική εφαρμογή του ISO 14001/EMAS στις βιομηχανίες/βιοτεχνίες τροφίμων είχε ως στόχο όλες τις αντίστοιχες επιχειρήσεις της περιοχής της Χαλκιδικής. Ωστόσο κατά τη διάρκεια της επιλογής των συμμετεχόντων στη Δράση, το ενδιαφέρον περιορίστηκε κυρίως στους παραγωγούς «βρώσιμης ελιάς», «φέτας» και «αρτοποιημάτων».

Το **ISO 14001** αποτελεί διεθνές πρότυπο, ενώ το **EMAS** είναι ευρωπαϊκός κανονισμός. Και τα δύο περιλαμβάνουν απαιτήσεις για την εφαρμογή Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και εφαρμόζονται εθελοντικά σε οποιοδήποτε οργανισμό - επιχείρηση.

Που αποβλέπουν:

- Στη συμμόρφωση της επιχείρησης με την ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία.
- Στη μείωση - ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο Περιβάλλον όπως και στην πρόληψη της ρύπανσης και γενικότερα στην προστασία του περιβάλλοντος.
- Στη διαρκή και σταδιακή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

Οφέλη για τις βιομηχανίες/βιοτεχνίες τροφίμων:

- Βελτίωση της οργάνωσης, της εικόνας και της ανταγωνιστικότητας
- Είσοδος σε νέες αγορές
- Υποκίνηση του προσωπικού
- Βελτιωμένη συνεργασία με τις αρχές
- Ελαχιστοποίηση ατυχημάτων
- Μείωση κόστους πόρων και διεργασιών

γ) Η πιλοτική εφαρμογή του πρωτοκόλλου για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Καλλιεργειών στην Αγροτική Παραγωγή – **EUREPGAP**- είχε ως στόχο όλους τους παραγωγούς της περιοχής της Χαλκιδικής. Ωστόσο κατά τη διάρκεια της επιλογής των συμμετεχόντων στη Δράση, το ενδιαφέρον περιορίστηκε κυρίως στις καλλιέργειες ελιάς και σταφυλιών. Τελικά συμπεριλήφθηκαν μόνο καλλιέργειες ελιάς καθώς οι παραγωγοί σταφυλιών απέσυραν το ενδιαφέρον τους **EUREPGAP**

Το EUREPGAP είναι ένα διεθνές εθελοντικό πρότυπο πιστοποίησης αγροτικών προϊόντων. Στόχος του προτύπου είναι η εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης στη γεωργική παραγωγή μέσω της υιοθέτησης των αρχών υγιεινής και ασφάλειας των τροφίμων, της προστασίας του περιβάλλοντος, της υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων και της προστασίας της βιοποικιλότητας.

Οφέλη για τους παραγωγούς:

- ο Παράγουν ασφαλή και ποιοτικά προϊόντα
- ο Αποκτούν πρόσβαση στη διεθνή αγορά
- ο Βελτιώνουν την εικόνα τους στην αγορά μέσω της υιοθέτησης ενός περιβαλλοντικού προφίλ
- ο Προωθούν ευκολότερα τα προϊόντα τους στην αγορά έναντι των παραγωγών που δεν είναι πιστοποιημένοι
- ο Μπορούν να απευθυνθούν σε και να προσελκύσουν καταναλωτές με υψηλή περιβαλλοντική ευαισθησία

Αποτελέσματα Πιλοτικής εφαρμογής

Τα ξενοδοχεία που συμμετείχαν στη Δράση της πιλοτικής εφαρμογής έδειξαν το πιο έντονο ενδιαφέρον και κινητοποίηση σχετικά με την εφαρμογή των προτεινόμενων Σχεδίων Δράσης και την απόκτηση του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Σήματος. Ένα από αυτά έχει ήδη υποβάλει αίτηση για το Eco-label στον Αρμόδιο Φορέα, ενώ 3 ακόμη έχουν μερικώς εφαρμόσει τα Σχέδια Δράσης τους.

Οι βιομηχανίες τροφίμων έχουν εκφράσει την επιθυμία τους για την εφαρμογή των Σχεδίων Δράσης τους μελλοντικά όμως, καθώς κατά την παρούσα φάση το ενδιαφέρον τους επικεντρώνεται σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας των τροφίμων.

Οι παραγωγοί παρόλο που αναγνωρίζουν την ανάγκη εφαρμογής Συστημάτων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Καλλιεργειών, είναι ελάχιστα προετοιμασμένοι και απέτυχαν γενικώς να συνεργαστούν και να εφαρμόσουν τα προτεινόμενα Σχέδια Δράσης.

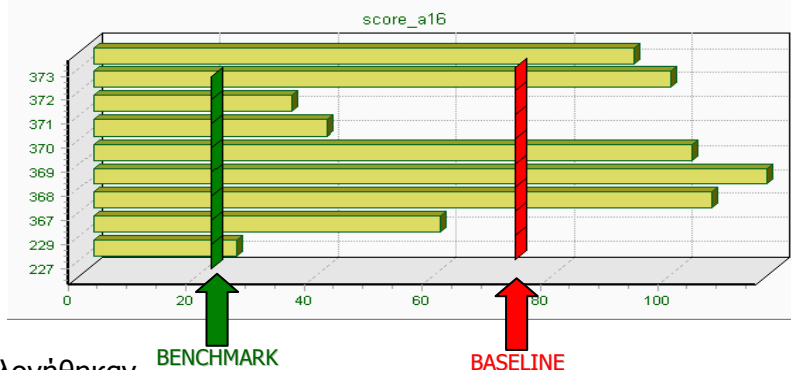
ΕΝΕΡΓΕΙΑ 3: Περιβαλλοντικό Benchmarking

Η πρωτοβουλία της «Περιβαλλοντικής Συγκριτικής Αξιολόγησης» (Environmental Benchmarking) σχεδιάστηκε ώστε να αξιολογηθούν τουριστικές επιχειρήσεις, επιχειρήσεις μεταποίησης τροφίμων και αγρότες από όλη την επικράτεια της Ελλάδας. Η πρωτοβουλία υποστηρίζεται και λειτουργεί διαμέσου ενός διαδικτυακού εργαλείου (www.greenbenchmark.gr). Στα πλαίσια του έργου αξιολογήθηκαν μέσω της πρωτοβουλίας 28 επιχειρήσεις (χρήστες).

Στα πλαίσια του GDII, η πρωτοβουλία benchmarking* επικεντρώθηκε στην αξιολόγηση:

- Της περιβαλλοντικής επίδοσης των επιχειρήσεων.
- Του επιπέδου συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις των 3 εργαλείων ΟΠΠ.
- Γενικών αρχών της Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Μερικές ενδεικτικές πτυχές περιβαλλοντικής διαχείρισης που αξιολογήθηκαν στα πλαίσια της πρωτοβουλίας benchmarking είναι:

- Χρήση & εξοικονόμηση **ενεργειακών πόρων**
- Χρήση & εξοικονόμηση **υδάτινων πόρων**
- **Χρήση χημικών**
- Διαχείριση **απορριμμάτων**
- **Ενημέρωση** καταναλωτών / επισκεπτών
- **Ποιότητα αέρα και έλεγχος θορύβου**

Τα αποτελέσματα της Συγκριτικής Αξιολόγησης (benchmarking) παρουσιάστηκαν σε κάθε χρήστη ξεχωριστά μέσω ποιοτικών και ποσοτικών αναφορών. Οι αναφορές περιελάμβαναν αξιολόγηση της επίδοσης του χρήστη ανά περιβαλλοντική πτυχή και εντοπισμό των περιβαλλοντικά «αδυναμιών» σημείων του, με σκοπό την βελτίωσή του σύμφωνα με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Επίσης, παρέχονταν γενικές συμβουλές ορθής περιβαλλοντικής διαχείρισης.

***Συγκριτική Αξιολόγηση (Benchmarking)** είναι η συνεχής, συστηματική διαδικασία σύγκρισης της τρέχουσας επίδοσης ενός οργανισμού ή κάποιας δραστηριότητας με ένα προκαθορισμένο σημείο αναφοράς, το *benchmark*, με σκοπό την εκτίμηση και βελτίωση της συνολικής παρουσίας και επιπέδου. Στα πλαίσια του GDII σχεδιάστηκε, αναπτύχθηκε και εφαρμόστηκε η πρωτοβουλία της Περιβαλλοντικής Συγκριτικής Αξιολόγησης.

Οφέλη για τους χρήστες / επιχειρήσεις:

- **Να συγκρίνουν τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις** με φορείς και επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου.
- **Να λάβουν χρήσιμες, πρακτικές και περιεκτικές πληροφορίες** (εκθέσεις - αναφορές) για την υφιστάμενη κατάστασή τους συγκριτικά με τις περιβαλλοντικά βέλτιστες πρακτικές.
- **Να εντοπίσουν τα σημεία** όπου υπάρχουν σημαντικά περιθώρια **βελτίωσης**.

Συμπεράσματα από την Περιβαλλοντική Αξιολόγηση:

Η Συγκριτική Αξιολόγηση είναι μια νέα τεχνική για την αξιολόγηση της περιβαλλοντικής επίδοσης των χρηστών. Εξαιτίας της καινοτομίας που την χαρακτηρίζει, κατά την εφαρμογή της υπήρξαν δυσκολίες συλλογής δεδομένων. Ωστόσο, τόσο το επίπεδο ολοκλήρωσης των σχετικών ενεργειών, όσο και το ενδιαφέρον των χρηστών αποδεικνύουν την συνολική επίτευξη των σκοπών και στόχων της πρωτοβουλίας.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ 4: ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ

Οι «Συμμαχίες» (www.greendrachma.gr/alliances) είναι ενέργειες, οι οποίες στοχεύουν στη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων των 3 κλάδων και των τοπικών αρχών στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης.

Περιλαμβάνουν 3 δράσεις:

➤ Το σχήμα των «**πράσινων προμηθειών**» (www.greenprocurement.gr), που είναι ένας ηλεκτρονικός κατάλογος εγκεκριμένων πράσινων προμηθευτών, ο οποίος έχει δημιουργηθεί στο πλαίσιο του έργου. Οποιαδήποτε επιχείρηση είναι προμηθευτής των επιχειρήσεων από τους 3 κλάδους (ξενοδοχεία, βιοτέχνες τροφίμων, αγρότες) μπορεί να υποβάλει αίτηση για να ενταχθεί στο σχήμα κατόπιν αξιολόγησης. Οι εγκεκριμένοι πράσινοι προμηθευτές πρέπει να είναι περιβαλλοντικά υπεύθυνοι παραδείγματος χάριν, να εφαρμόσουν εθελοντικά ενέργειες για την πρόληψη ρύπανσης, περιβαλλοντικά συστήματα διαχείρισης, ή να παράγουν / εμπορεύονται οικολογικά προϊόντα. Οι προμηθευτές έχουν ταξινομηθεί στο εργαλείο σύμφωνα με τη δραστηριότητά τους (προμηθευτές ξενοδόχων, βιοτεχνών τροφίμων, αγροτών, βιοκαλλιεργητές κ.λπ.) και προβάλλονται μέσω του website της δράσης.

➤ **Σχέδια δράσης** για τη διαχείριση και εκμετάλλευση των οργανικών αποβλήτων (www.greendrachma.gr/organicwaste.htm) που παράγονται από τα ξενοδοχεία, τις βιοτεχνικές/βιομηχανικές μονάδες και τις γεωργικές δραστηριότητες στη Χαλκιδική. Μέσω αυτής της μελέτης έχουν αξιολογηθεί και προταθεί εναλλακτικοί τρόποι για την εμπορική εκμετάλλευση και διαχείριση των οργανικών αποβλήτων. Παράλληλα, έχει εκτιμηθεί κατά προσέγγιση οι απαραίτητοι πόροι που απαιτούνται για την επιτυχή εφαρμογή των προτεινόμενων σχεδίων δράσης.

Κατά τη διάρκεια της μελέτης 4 προτεινόμενα σχέδια δράσης διαμορφώθηκαν. Συγκεκριμένα:

- ⇒ 1. Διαχείριση αποβλήτων ελαιοτριβείου-Ενεργειακή Αξιοποίηση
- ⇒ 2. Βιομηχανική Κομποστοποίηση διαφόρων κατηγοριών οργανικών αποβλήτων.
- ⇒ 3. Επιτόπια/Οικιακή Κομποστοποίηση
- ⇒ 4. Διάθεση χρησιμοποιημένων μαγειρικών ελαίων και ζωικών λιπών για την παραγωγή βιοκαυσίμου (biodiesel).

⇒ **Πρώθηση των τοπικών προϊόντων της Χαλκιδικής** (www.localproducts.gr) μέσα από συγκεκριμένες ενέργειες και εκδηλώσεις (π.χ. εκδηλώσεις γαστρονομίας, αγροτουριστικά events κ.λπ.). Αυτή η δράση στόχευε στη συνεργασία μεταξύ των τοπικών επιχειρήσεων από τους 3 κλάδους και των τοπικών αρχών προκειμένου να διοργανωθούν και να υποστηριχθούν εκδηλώσεις για την προώθηση των τοπικών προϊόντων, τοπικά, στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Έξι εκδηλώσεις οργανώθηκαν για την προώθηση των τοπικών προϊόντων στην περιοχή της Χαλκιδικής και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας. Αυτή η δράση λειτουργεί επίσης μέσω ενός ξεχωριστού website που είναι διαθέσιμο στα ελληνικά και αγγλικά και περιέχει χρήσιμες πληροφορίες για τα τοπικά προϊόντα. Τα τοπικά προϊόντα που προωθούνται είναι οι βρώσιμες ελιές, το ελαιόλαδο, το μέλι, το τυρί, το κρασί, τα έλατα και τα αμπελόφυλλα. Οι τοπικοί παραγωγοί που επιθυμούν να περιληφθούν στους καταλόγους της ιστοσελίδας υποβάλλουν μια αίτηση απλής μορφής. Ένα σύντομο προφίλ κάθε τοπικού παραγωγού και πληροφορίες για τα προϊόντα τους δημοσιεύονται στο website της δράσης.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ 5: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Ο **Περιβαλλοντικός διαγωνισμός** (το www.greendrachma.gr/contest)

οργανώθηκε για να επιβραβεύσει τις επιχειρήσεις από τους 3 κλάδους, οι οποίες έχουν δείξει σημαντική περιβαλλοντική επίδοση-δράση. Ο διαγωνισμός περιείχε 5 κατηγορίες βραβείων: 1. περιβαλλοντικά υπεύθυνο ξενοδοχείο 2. περιβαλλοντικά υπεύθυνος αγρότης 3. περιβαλλοντικά υπεύθυνη βιοτεχνία/βιομηχανία επεξεργασίας τροφίμων 4. περιβαλλοντικά υπεύθυνη μικρή επιχείρηση 5. συνεργασία μεταξύ των τοπικών επιχειρήσεων στον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης.

Ογδόντα εννιά (89) επιχειρήσεις συμμετείχαν στο 1ο περιβαλλοντικό διαγωνισμό (26 ξενοδοχεία, 30 αγρότες και 33 βιοτεχνίες/ βιομηχανίες) και 6 από αυτές κέρδισαν κάποιο βραβείο. Η τελετή διοργανώθηκε στις 9 Νοεμβρίου 2006 στον Πολύγυρο, στη Χαλκιδική.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ 6: ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η σημαντικότερη ενέργεια διάχυσης του έργου ήταν το **διεθνές Συνέδριο** (www.greenconference.gr) υπό τον τίτλο: «Βιώσιμη Ανάπτυξη σε περιοχές μαζικού τουρισμού της Μεσογείου» που διοργανώθηκε στην πόλη του Ηρακλείου Κρήτης, στις 23-24 Νοεμβρίου 2006. Το Συνέδριο προσέλκυσε περισσότερους από 200 συμμετέχοντες και φιλοξένησε 20 ομιλητές.

Το Συνέδριο στόχευε στη διάδοση των αποτελεσμάτων του έργου, ενώ συγχρόνως πρόσφερε την ευκαιρία σε άλλα σχετικά προγράμματα/πρωτοβουλίες και ερευνητές να παρουσιάσουν τις δραστηριότητες και την δουλειά τους. Το Συνέδριο παρείχε επίσης σε όλους τους συμμετέχοντες την ευκαιρία για δικτύωση και μελλοντικές συνεργασίες.

Στο πλαίσιο του Συνεδρίου διοργανώθηκαν 2 σεμινάρια: ένα για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Σήματος ECOLABEL και για την εφαρμογή του ISO 14001/EMAS στα τουριστικά καταλύματα.

Οι θεματολογία του Συνεδρίου ήταν η εξής:

- ⇒ Οικολογικές Σημάνσεις και εργαλεία στο χώρο του τουρισμού
- ⇒ Φιλικές προς το περιβάλλον προμήθειες
- ⇒ Συγκριτική Αξιολόγηση (benchmarking) στο χώρο του τουρισμού
- ⇒ Συνεργασίες για βιώσιμη ανάπτυξη στον τουριστικό κλάδο
- ⇒ Πρωτοβουλίες Εναλλακτικού Τουρισμού
- ⇒ Περιβαλλοντικό Marketing

Το κύριο συμπέρασμα του συνεδρίου ήταν ότι **«ο μαζικός τουρισμός μπορεί να γίνει φιλικός προς το περιβάλλον και να υποστηρίξει τη βιώσιμη ανάπτυξη»**. Πιο

συγκεκριμένα, ο μαζικός τουρισμός δεν μπορεί να καταργηθεί, εντούτοις μπορεί να αναπτυχθεί με σεβασμό προς το φυσικό περιβάλλον και με μείωση της ρύπανσης, να εμπλουτιστεί με εναλλακτικές δραστηριότητες τουρισμού και να συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη μιας ευρύτερης περιοχής. Όλες οι εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια του συνεδρίου καθώς επίσης και τα πρακτικά είναι διαθέσιμα στο κοινό (μέσω του website της δράσης).

ΕΝΕΡΓΕΙΑ 7: ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

Το GDII υλοποίησε και συμμετείχε σε έναν μεγάλο αριθμό διάφορων ενεργειών προώθησης/δημοσιότητας του έργου στοχεύοντας:

- Να παρουσιάσει τις δράσεις του έργου στους ενδιαφερόμενους φορείς.
- Να διασφαλίσει την ενεργό συμμετοχή των επιχειρήσεων των 3 κλάδων και των τοπικών αρχών στο έργο.
- Να παρουσιάσει και να προωθήσει τα αποτελέσματα και την εμπειρία που αποκτήθηκε από το έργο.

Τέτοιες δραστηριότητες ήταν η οργάνωση 3 info days, η συμμετοχή σε 2 Διεθνή Συνέδρια, η αποστολή δελτίων τύπου, η παρουσίαση του έργου σε περισσότερες από 5 ημερίδες/συνέδρια, η διανομή ενημερωτικού υλικού κ.λπ.

Τέλος, η ιστοσελίδα του έργου (www.greendrachma.gr) αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο προώθησης και διάχυσης.

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Το έργο προήγαγε την καινοτομία ως εξής:

- Το έργο GDII (i) συμπεριέλαβε ταυτόχρονα και ενεργά τους βασικούς τομείς της τοπικής οικονομίας (τουρισμό, μεταποίηση, γεωργία), (ii) ενθάρρυνε την εφαρμογή των 3 εργαλείων Ο.Π.Π. και (iii) ενδυνάμωσε τους δεσμούς και εκμεταλλεύτηκε την δυνατότητα συνεργασίας των 3 κλάδων με σκοπό την βιώσιμη ανάπτυξη (με ενεργή συμμετοχή των τοπικών αρχών).
- Σχεδίασε και ανέπτυξε την παράλληλη εφαρμογή της πρωτοβουλίας της Περιβαλλοντικής Συγκριτικής Αξιολόγησης (ώστε να αξιολογήσει και να συγκρίνει την περιβαλλοντική επίδοση των χρηστών), καθώς και το Σχήμα των «Φιλικών Προμηθειών» (ώστε να προωθηθεί το δίκτυο των «Φιλικών Προμηθευτών»). Και οι 2 ενέργειες υποστηρίχθηκαν από προηγμένες και καινοτόμες διαδικτυακές εφαρμογές.

Επιπρόσθετα, το έργο GDII έχει ένα ισχυρό σχέδιο αξιοποίησης των αποτελεσμάτων του, που αποσκοπεί στην επιτυχή συνέχιση των περισσότερων πρωτοβουλιών του.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ / ΟΦΕΛΟΥΣ

Τα αποτελέσματα του έργου έχουν επιφέρει μία ορατή θετική επίδραση (σε τοπικό – περιφερειακό επίπεδο) τόσο στην περιβαλλοντική απόδοση όσο και στην εισαγωγή και βιώσιμη ανάπτυξη καλών πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης

Η βελτίωση στην περιβαλλοντική απόδοση έχει ωφελήσει όχι μόνο τις περιοχές μαζικού τουρισμού στην Νότια Χαλκιδική, αλλά και άλλες λιγότερο ανεπτυγμένες (μειονεκτικές) περιοχές στο βόρειο μέρος της Χαλκιδικής μέσω συνεργασίας και δικτύωσης με ξενοδοχεία και με την προώθηση των τοπικών προϊόντων και των αγροτουριστικών δραστηριοτήτων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι εφόσον τα σημαντικότερα αποτελέσματα του έργου είναι διαθέσιμα στον δικτυακό τόπο του GDII, οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος μπορεί να ωφεληθεί από αυτά.

Γενικά, οι ακόλουθοι κλάδοι έχουν ωφεληθεί από το GDII: Τουριστικές επιχειρήσεις, Παραγωγή Αγροτικών Προϊόντων, Επιχειρήσεις Μεταποίησης Τροφίμων, «Περιβαλλοντικά Φιλικόι» Προμηθευτές, Τοπικές Αρχές, Τοπική Κοινωνία, Τουρίστες / Επισκέπτες, καθώς και άλλες περιοχές της Μεσογείου που έχουν κοινά χαρακτηριστικά με την περιοχή της Χαλκιδικής.

Άλλα συγκεκριμένα οφέλη που απορρέουν από την υλοποίηση του έργου είναι:

1. Ενδυνάμωση των συνεργατικών ενεργειών βιώσιμης ανάπτυξης μεταξύ των τοπικών μετόχων / συμμετεχόντων (μέσω Πράσινων Συμμαχιών)
2. Βελτιωμένη περιβαλλοντική απόδοση ή /και ενημέρωση στις 12 πιλοτικές περιπτώσεις, τους 28 χρήστες της πρωτοβουλίας συγκριτικής αξιολόγησης (benchmarking) και στους 31 συμμετέχοντες του σχήματος «Πράσινες Προμήθειες»
3. Ενημέρωση σχετικά με το έργο και τα προϊόντα της Χαλκιδικής όλων των επισκεπτών / τουριστών και τουριστικών πρακτόρων σε παραπάνω από 17 διαφορετικές χώρες (μέσω της διανομής του προωθητικού υλικού του έργου σε 3 γλώσσες και εκδηλώσεων προώθησης τοπικών προϊόντων)
4. Προώθηση 7 προϊόντων της Χαλκιδικής και 47 τοπικών παραγωγών
5. Ενημέρωση σχετικά με θέματα βιωσιμότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης 17 τοπικών αρχών της Χαλκιδικής
6. Επιβράβευση της βελτιωμένης περιβαλλοντικής απόδοσης και βιώσιμων πρακτικών μέσω του Πράσινου Διαγωνισμού (Green Contest) και προώθηση των νικητών
7. Αυξημένη δικτύωση και διασπορά των καλών πρακτικών μέσω του Διεθνούς Συνεδρίου (Green Confefence)

Το έργο επίσης έχει φροντίσει για τη συνέχισή του μέσω της καθιέρωσης του ετήσιου Περιβαλλοντικού Διαγωνισμού, τη λειτουργία της πρωτοβουλίας συγκριτικής αξιολόγησης και τη συνέχιση του σχήματος των 'Πράσινων Συμμαχιών'. Κατά συνέπεια, θα συνεχίσουν να υπάρχουν αλλά και θα ενδυναμώνονται αξιοσημείωτα οφέλη ακόμη και μετά την ολοκλήρωση του έργου.

Για αυτό το λόγο, η κοινοπραξία του έργου βρίσκεται σε αναζήτηση πρόσθετων πηγών χρηματοδότησης ώστε να εξασφαλίσει τη συνέχεια και την αναβάθμιση σε όλα τα επίπεδα. Για παράδειγμα, το σχήμα για την αξιοποίηση των οργανικών αποβλήτων απαιτεί σημαντικές επενδύσεις σε υποδομή, ενώ η πρωτοβουλία συγκριτικής αξιολόγησης συνεπάγεται μόνο μικρότερα λειτουργικά έξοδα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Γενικά, στο πλαίσιο του έργου «ΠΡΑΣΙΝΗ ΔΡΑΧΜΗ II» εξάχθηκαν τα εξής συμπεράσματα:

1. Το έργο ολοκληρώθηκε με επιτυχία και εμπρόθεσμα. Επηρέασε τους χρήστες στους οποίους απευθύνθηκε και δημιούργησε αποτελέσματα και προϊόντα που μπορούν να αξιοποιηθούν στο μέλλον.
2. Για την εφαρμογή του μοντέλου μαζικού βιώσιμου τουρισμού που προωθήθηκε απαιτείται ποικιλία δράσεων, καθώς και συνεργασία μεταξύ διαφορετικών μετόχων. Ασφαλώς, πρόκειται για ένα πιο περίπλοκο μοντέλο από αυτό του σύγχρονου μαζικού τουρισμού.
3. Η προστασία του περιβάλλοντος, η μείωση της μόλυνσης και η εφαρμογή των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης δεν απαιτεί μόνο μακροπρόθεσμους σχεδιασμούς και στρατηγικές. Προωθεί νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες, όπως συνεργασίες μεταξύ τοπικών επιχειρήσεων, εμπορική αξιοποίηση απορριμμάτων, νέα προϊόντα και υπηρεσίες που απευθύνονται σε περιβαλλοντικά ευαίσθητους καταναλωτές.
4. Αναφορικά με την «Πιλοτική Εφαρμογή» των 3 Ο.Π.Π:
 - a. Οι τουριστικές επιχειρήσεις αποδείχθηκαν περισσότερο ώριμες (για την εφαρμογή του Eco-label), συγκριτικά με τις μεταποιητικές επιχειρήσεις (ISO 14001 / EMAS) και τους παραγωγούς αγροτικών προϊόντων (EUREPGAP).
 - b. Και στους 3 κλάδους απαιτήθηκε σημαντικός χρόνος και επιμονή ώστε να εξασφαλιστεί εμπιστοσύνη προς τους μελετητές και να διατεθούν οι απαιτούμενες πληροφορίες.
 - c. Για των κλάδο των παραγωγών αγροτικών προϊόντων και των συνεργαζόμενων γεωπόνων απαιτείται επιπρόσθετη, μακροπρόθεσμη και συνεχή υποστήριξη, ώστε να μνηθούν στην λογική των εργαλείων Ο.Π.Π και να αντιληφθούν τα οφέλη τους.
5. Αναφορικά με την πρωτοβουλία της Περιβαλλοντικής Συγκριτικής Αξιολόγησης (Environmental Benchmarking):
 - a. Η χρήση της διαδικτυακής πλατφόρμας που υποστήριξε την πρωτοβουλία (εισαγωγή και ανάλυση δεδομένων και δημιουργία αναφορών) διευκόλυνε την προεργασία της ανάλυσης, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στους μελετητές να επικεντρωθούν στην συγκριτική αξιολόγηση.
 - b. Η αποθήκευση των δεδομένων στην Βάση Δεδομένων που αναπτύχθηκε, δίνει την ευκαιρία περαιτέρω αξιοποίησης και στατιστικής ανάλυσης.
 - c. Οι περισσότεροι χρήστες της πρωτοβουλίας Benchmarking (i) δεν ήταν εξοικειωμένοι με την εν λόγω τεχνική, (ii) δεν είχαν οργανωμένα αρχεία περιβαλλοντικών δεδομένων (π.χ. κατανάλωση ενέργειας, όγκος απορριμμάτων κ.α) και τέλος (iv) δεν ήταν ιδιαίτερα εξοικειωμένοι με τις νέες, διαδικτυακές τεχνολογίες.
6. Αναφορικά με την «Συμμαχίες»:
 - a. Οι περισσότεροι χρήστες / επιχειρήσεις δεν ήταν εξοικειωμένοι με τα διαδικτυακά εργαλεία.
 - b. Η συνέχιση και υλοποίηση των «σχεδίων δράσης» για την αξιοποίηση των οργανικών αποβλήτων απαιτεί την συνεργασία των τοπικών αρχών και την εθνική / ευρωπαϊκή χρηματοδότηση.

ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ, ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

Παρά την ολοκλήρωση του έργου, έχει προβλεφθεί η καθιέρωση του «Περιβαλλοντικού Διαγωνισμού» σε ετήσια βάση, η συνέχιση της λειτουργία της πρωτοβουλίας της Περιβαλλοντικής Συγκριτικής Αξιολόγησης (Benchmarking), καθώς και η συνέχιση του σχήματος των «Συμμαχιών». Επίσης, ο διαδικτυακός τόπος του έργου – ο οποίος διαθέτει μεγάλο όγκο χρήσιμων, περιβαλλοντικών πληροφοριών – θα παραμείνει ενεργός και διαθέσιμος προς κάθε ενδιαφερόμενο.

Το σύνολο του έργου και όλες οι καινοτόμες πρωτοβουλίες και προϊόντα που σχεδιάστηκαν μπορούν να εφαρμοστούν σε άλλες γεωγραφικές περιοχές με παρόμοια χαρακτηριστικά, όπως αυτά της Χαλκιδικής. Τόσο στην Ελλάδα, όσο και σε άλλες Μεσογειακές περιοχές (Ιταλία, Κύπρος, Ισπανία, Γαλλία, Μαρόκο, Τυνησία κ.α), υπάρχουν παρόμοιες περιοχές με έντονο τουριστικό χαρακτήρα και σημαντική αγροτική δραστηριότητα.

Για την προσαρμογή των πρωτοβουλιών και των αποτελεσμάτων που αφορούν στα φιλικά προϊόντα, στις επιχειρήσεις μεταποίησης και στην εφαρμογή των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης, απαιτούνται ελάχιστες τροποποιήσεις. Ωστόσο, το GDII προέβλεψε μηχανισμούς διευκόλυνσης της αναπαραγωγής των αποτελεσμάτων, όπως κίνητρα συνεργασίας μεταξύ συνεργατών που προέρχονται από άλλες περιοχές παρόμοιων χαρακτηριστικών, σχεδιασμό της διαδικτυακής πύλης ώστε να επιδέχεται συνεχή εμπλουτισμό και τροποποιήσεις, περαιτέρω διάχυση μέσω της Ελληνική και Αγγλική έκδοση της διαδικτυακής πύλης.

Ωστόσο, κάποιες τροποποιήσεις απαιτούνται ώστε να εξασφαλιστεί η αναπαραγωγή της εφαρμογής των 3 Ο.Π.Π., της πρωτοβουλίας benchmarking και του σχήματος των «Φιλικών Προμηθειών» σε άλλους τομείς. Οι μέγιστες τροποποιήσεις εντοπίζονται στον καθορισμό νέων περιβαλλοντικών δεικτών για την Συγκριτική Αξιολόγηση (benchmarking) και τον σχεδιασμό νέων ερωτηματολογίων ελέγχου (κυρίως για το eco-label, του οποίου ο σχεδιασμός βασίζεται στο ελεγχόμενο προϊόν / υπηρεσία κι όχι στην μεθοδολογία και τα εργαλεία ελέγχου). Επομένως, η μεταβιβασιμότητα της εμπειρίας και των αποτελεσμάτων του GDII σε άλλους τομείς αποδεικνύεται τόσο εφικτή, όσο και ρεαλιστική.

Η αναπαραγωγή του «Περιβαλλοντικού Διαγωνισμού» σε άλλες περιοχές της Ελλάδας και της Μεσογείου, είναι εφικτή. Ωστόσο, προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί σε περαιτέρω διάχυση της πρωτοβουλίας του benchmarking (τόσο εντός, όσο και εκτός Ελλάδας). Τέλος, σημειώνεται ότι οι εταίροι του έργου σκέφτονται την δυνατότητα διοργάνωσης του συνεδρίου «Green Conference» κάθε 2 χρόνια.